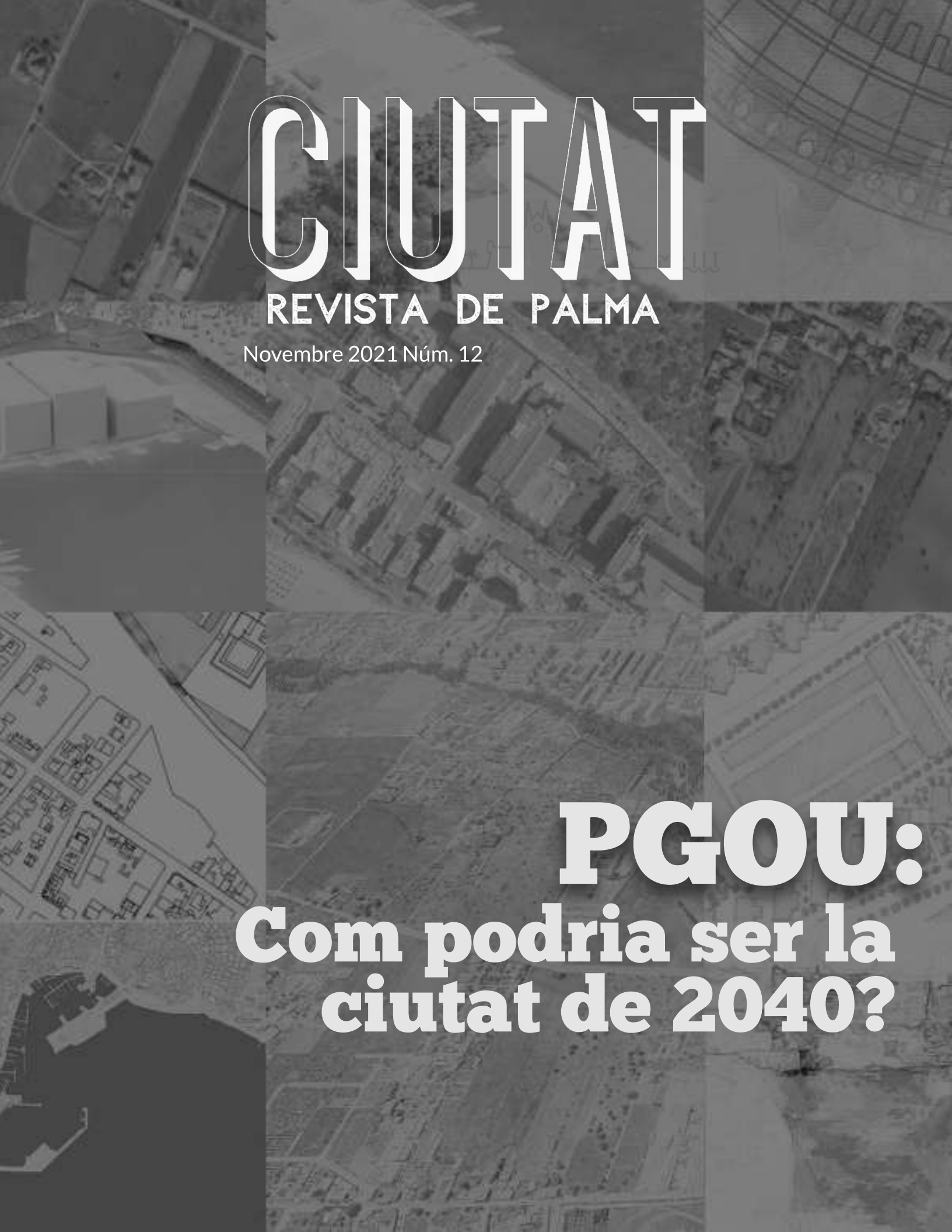

The background of the entire page is a grayscale aerial photograph of a city, likely Palma de Maiorca, showing a dense urban grid. Overlaid on this is a semi-transparent grid pattern that aligns with the city's street layout. The text is white and stands out against the darker background.

CIUTAT

REVISTA DE PALMA

Novembre 2021 Núm. 12

PGOU:
Com podria ser la
ciutat de 2040?

CIUTAT

REVISTA DE PALMA

Edita:

PALMA XXI

www.palmaxxi.com
info@palmaxxi.com

Ciutat és una publicació independent i plural que defensa la llibertat d'expressió. Les opinions expressades a les seves pàgines no són assumides necessàriament per Palma XXI, sinó que pertanyen als seus autors i autores, que en són responsables.

Direcció: Maria Reyero i Juanjo Suárez

Consell assessor: Jaume Garau, Lluïsa Dubon i Climent Picornell

En aquest número han col·laborat: Onofre Rullan, Pau de Vilchez Moragues, Joan Forteza i Junta del COAIB.

Amb el suport de: **Fundació
Iniciatives del Mediterrani**

EN AQUEST NÚMERO DE CIUTAT

La ciutat pensada a llarg termini

Per Juanjo Suárez
04

Palma XXI facilita trobada entre responsables polítics
i tècnics del PGOU i grup d'experts en urbanisme

10

Mapes de Ciutat
Abans i després del PGOU

11

La ciutat complexa, compacta i contínua

Per Onofre Rullan
12

PGOU: La necessitat d'incloure la sostenibilitat al cor
de la ciutat

Per Pau de Vilchez
13

Planejament i ordenació

Per Joan Forteza
14

El nou PGOU i la ciutat històrica de Palma

Per Jaume Garau
15

La ciutat que volem

Per la Junta del COAIB
16

Notícies de Ciutat

17

El futur de Palma: notícies de les entitats

18

La ressenya: La ciutat a l'horitzó

19

La Ciudad Cuántica:

Per Lourdes Durán
20

EDITORIAL

La recent Aprovació Inicial del Pla General d'Ordenació Urbana de Palma ha obert noves expectatives sobre què pot ser el futur de la ciutat. El fet d'haver mantingut més de vint anys un mateix planejament ha creat molts problemes, que es poden apreciar des de moltes perspectives, una d'elles és, sens dubte, la gran quantitat de modificacions puntuals que s'han anat realitzant, que d'alguna manera han contribuït a fer-lo de cada vegada més difícil de manejar i poc adequat a la realitat ciutadana, que en aquests 23 anys ha experimentat canvis substancials. Per tant és d'imperiosa necessitat arribar com més aviat millor a la seva aprovació definitiva. A més, aquest retard implica haver de resoldre moltes problemàtiques simultàniament. És cert, però, que aprovar un pla general és una empresa molt complexa i difícil, és necessari tenir un bon coneixement de les diverses problemàtiques que s'han de resoldre i, especialment, tenir clar el model de ciutat cap a on es vol anar.

Un fet transversal ha d'inspirar tot el Pla i que d'alguna manera es plasma als diferents eixos: la urgent necessitat d'afrontar els reptes que suposa i suposarà el canvi climàtic. Ja fa palesa aquesta voluntat des del seu apartat inicial, que és ja una proposta potent: Protecció i ús racional del territori. D'una banda redueix extensió del perímetre urbà i el concentra - incrementa edificabilitat en alguns indrets -, d'altra banda estableix unes previsions de l'evolució de la població moderades, pensant que aquesta seria l'evolució possiblement propera a la real, a diferència de les previsions que ofereix l'Institut Nacional d'Estadística, que projecta el futur poblacional - per a les Illes Balears - suposant que es mantindrà en el temps la mateixa dinàmica que l'experimentada fins ara. L'eix primer: Palma, oberta al mar i la natura i l'eix quart: Palma, una ciutat resilient i autosuficient front al canvi climàtic, suposen ja una proposta clara d'encarar aquesta problemàtica. D'altra banda, els altres eixos: Humanització de la ciutat i mobilitat sostenible -segon eix-, Palma, ciutat de barris i pobles. Una ciutat per a la gent - tercer eix - i Diversificació econòmica: una ciutat d'encontre i intercanvi - cinquè eix - també estableixen unes propostes que, d'una manera o altra, contemplen la problemàtica que el canvi climàtic implica.

Volem destacar també que el Pla presenta una visió global i sistèmica de tot el terme municipal, on tots els elements s'interrelacionen i on el sòl rústic adquireix el protagonisme que mereix i que ha de ser un dels elements clau i transformadors per fer possible aquesta ciutat resilient, que s'assenyala a l'eix quart.

Una de les qüestions primordials per aprovar un planejament i que aquest resulti útil i perdurable és aconseguir el màxim consens possible i una eina fonamental per aconseguir-ho és la participació ciutadana. Els processos participatius, en aquest cas, s'han dilatat molt en el temps, recordem que el procés es va iniciar l'any 2015. Ara ens trobam davant un moment important que hem de saber aprofitar per fer arribar a l'Ajuntament les propostes que des de la ciutadania pensam que poden contribuir a millorar-lo. Serà necessari consultar la informació detallada i a partir d'aquí fer les al·legacions que es consideren més oportunes, ens hi jugam molt. Per la cabdal importància d'aquesta eina de planejament urbanístic en el que serà la ciutat del futur, hem volgut dedicar un número de la revista a analitzar el PGOU i fer-lo més proper als nostres lectors i lectores.

La ciutat pensada a llarg termini

Per **Juanjo Suárez**
Palma XXI

Foto: CAIB.

"Reflecteix la ciutat que volem per al 2040". Amb aquest disseny, el batle José Hila presentava fa uns dies el nou PGOU de Palma. I és que el PGOU és, efectivament, el document de referència per a la construcció de la ciutat amb la vista posada a l'horitzó.

Un Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU) permet dissenyar, organitzar, planificar i ordenar els usos d'un territori a escala municipal. És una ordenança amb caràcter normatiu amb uns criteris bàsics que s'han de seguir com a base legal i a la qual s'han d'acomodar altres plans més concrets (com els Plans Especials) o les llicències de l'ajuntament; sense perjudici de la legislació sectorial (com la de Costes, Domini hidràulic o Carreteres) i la d'ordenació territorial (com les DOT i el PTI), que els PGOU han de respectar.

En el cas de municipis petits que no poden permetre's l'elaboració d'un Pla General (econòmicament costós), aquests es basen en unes Normes Subsidiàries.

Un PGOU com el que es presenta aquests dies a Palma planifica tots els aspectes involucrats amb el desenvolupament de la ciutat. Hi ha una sèrie de principis fonamentals que es pretenen assolir amb els PGOU, com ara, impedir l'especulació, facilitar l'accés a l'habitatge digne o millorar la qualitat de vida de les persones amb la millora de les infraestructures o els serveis públics. Així, el PGOU té en compte el creixement poblacional i el llinar al qual es necessitarà una revisió del Pla, determina els nous habitatges, regula la ubicació de determinats negocis com ara els de restauració, estableix la creació de noves zones verdes,

proposa mesures de mobilitat... I defineix els usos del sòl, el sòl urbà i l'urbanitzable.

A Palma, els antecedents dels PGOU els hem de cercar al primer Pla d'Eixample de Calvet, de 1901, que ordenava el desenvolupament urbà més enllà de les limitacions de les antigues murades i l'espai lliure perimetral a aquestes (les anomenades zones polèmiques). L'eixample de 400 hectàrees va ser calculat per a 25 anys, pensant que la població de Palma es pogués duplicar en aquest període de temps, passant dels 62.000 als 124.000 habitants. Com assenyalava el doctor en Geografia Jesús González, les projeccions varen ser equivocades: el 1930 la població se situava entorn dels 88.000 habitants i una part de l'Eixample encara no s'havia completat cap al 1940.

El Pla de General de 1917, el

Pla Calvet, Pla Bennazar i
Pla Alomar.

conegut com a Pla Bennazar, abordava principalment la reforma circulatòria del centre històric per a millorar la comunicació i alhora enllaçar aquestes zones amb l'eixample. Seria el 1939 quan s'obriria un concurs públic per a la redacció d'un pla urbanístic global que havia de contemplar la reforma interior, la revisió de l'eixample i la incorporació legal i urbanística dels nuclis que havien anat sorgint més enllà de l'eixample de Calvet. El Pla General d'Alineacions i Reforma, o Pla Alomar, en va resultar guanyador i va ser aprovat definitivament el 1943.

El primer PGOU de Palma pròpiament dit, ja d'acord amb la Llei del Sòl de 1956, va ser redactat per tècnics municipals. La memòria del Pla s'adjudica a l'arquitecte municipal García Ruiz i va ser aprovat el 1963, amb el batle Máximo Alomar.

En el context del primer boom turístic, el PGOU de 1963 era clarament desenvolupista, amb la intenció de donar resposta a la creixent activitat econòmica i a la immigració peninsular atreta per l'oferta laboral. Algunes propostes d'aquest pla es corregiren amb el PGOU de 1973, de Ribas Piera. Segons la geògrafa Pilar Buendía, aquest pla intentava frenar el fort creixement motivat per l'augment demogràfic, la industrialització i el boom turístic. Entres d'altres mesures, el PGOU de 1973 subdividia Palma en deu barriades a les quals caldria dotar d'equipaments i infraestructures, amb la idea d'establir zones urbanes autònomes que ordenarien tota la ciutat. Aquesta proposta, però, no va aconseguir els objectius que s'havia marcat. El que sí que es varen dur a terme

varen ser les propostes de zonificació amb quatre polígons monofuncionals: educatiu (Son Rapinya), sanitari (Son Dureta), industrial (Son Castelló) i d'oci i turisme (s'Arenal, el Terreno i Cala Major).

El PGOU de 1973 projectava una població de 540.000 habitants per a 1985. La realitat, novament, va ser molt diferent, i per aquesta data la població de Palma no superava les 300.000 persones. Per això, al PGOU de 1985 va prioritzar la protecció del sòl rústic i la urbanització i edificació de bosses buides abans que l'expansió de la ciutat existent. És important destacar que en aquesta etapa es varen desenvolupar els Plans Especials de Reforma Interior del Puig de Sant Pere (aquest, aprovat amb anterioritat al PGOU de 1985), des Jonquet, sa Calatrava i sa Gerreria.

NOU PLA GENERAL DE PALMA

Ajuntament de Palma

Portada del nou PGOU i
imatge de la presentació a
l'Ajuntament

El pla vigent fins ara datava de 1998, amb algunes revisions parcials fetes durant la dècada dels 2000. Segons Sonia Vives, doctora en Geografia, aquest PGOU de 1998 trencava amb la visió de conjunt de la ciutat plantejada el 1985 i apostava pels megaprojectes i les grans obres com a model de ciutat. Unes polítiques que s'han d'ubicar dins l'impuls de la bombolla immobiliària i que

resultaran sovint en projectes sobredimensionats fallits (p. ex. palau de l'òpera), executats amb retards (com el Palau de Congressos) o conclosos, però amb una escassa funcionalitat (el cas del Palma Arena).

La revisió del PGOU de 1998 es va aprovar al ple de l'Ajuntament el setembre de 2013, tot i que ja ha estat profundament reformat pel

nou equip de govern, fet pel qual es presenta ara un nou Pla General. Des de l'aprovació de la Llei del Sòl de 1956, s'havia aprovat un PGOU per dècada, aproximadament cada deu anys. Amb aquest, finalment, s'han hagut d'esperar més de 20 anys.

Palma XXI facilita trobada entre responsables del PGOU i grup d'experts en urbanisme

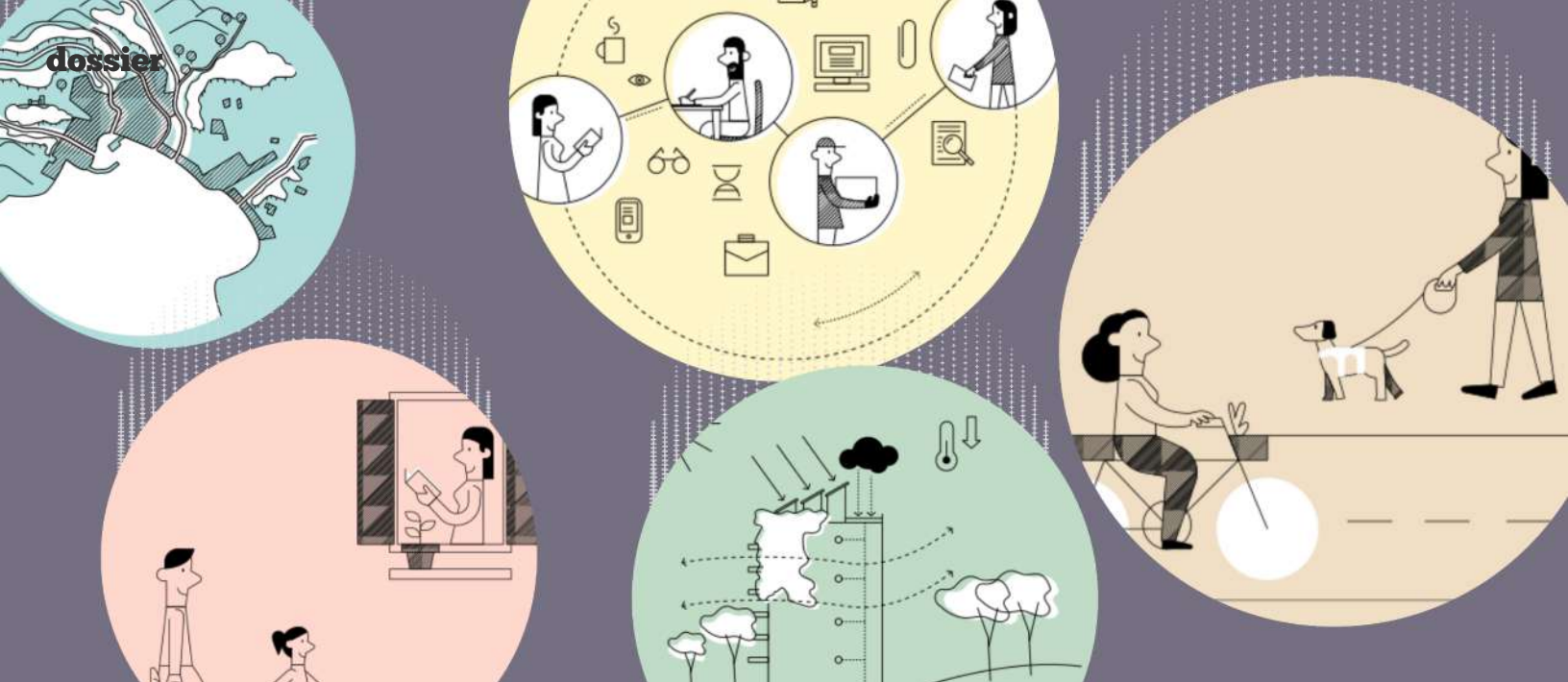
Aquest passat mes d'octubre s'aprovà inicialment el document urbanístic de referència de la ciutat: el Pla General d'Ordenació Urbanística de Palma. Aquesta important eina de planificació, que hauria de regir el desenvolupament de la ciutat durant els pròxims 20 anys, requereix un coneixement a profunditat de les seves mesures i implicacions, especialment estant ara en període d'al·legacions.

Des de Palma XXI hem entès aquesta tasca com una responsabilitat ciutadana i per això ens posam mans a l'obra per entendre, més enllà de rodes de premsa i presentacions generals, els detalls del nou PGOU. Amb aquesta voluntat vàrem convocar, d'una banda, als màxims responsables del Pla dins de l'administració municipal, la regidora de Model de Ciutat, Habitatge Digne i Sostenibilitat, Neus Truyol; i Joan Riera i Gabriel Horrach, gerent i director general d'Urbanisme, respectivament. De l'altra, vàrem citar a amics i amigues propers a Palma XXI, experts i expertes en la matèria: arquitectes, geògrafs/es, especialistes en territori i veïns i veïnes que han seguit de prop el procés del nou Pla General. Es va generar així un espai de diàleg i trobada tècnica i política on, des de l'Ajuntament ens varen exposar detingudament els objectius, eixos i mesures específiques del PGOU, i des del públic es varen poder formular preguntes molt concretes, així com dubtes i inquietuds.

"Des de Palma XXI hem volgut facilitar aquesta xerrada propera, i alhora, tècnica, sobre el nou Pla General de Palma", va encetar la trobada Lluïsa Dubon, presidenta de Palma XXI, "volem felicitar l'Àrea de Model de Ciutat per la feina ja feta i sobretot encoratjar-vos pel que queda".

La regidora, Neus Truyol, va ser l'encarregada de la introducció del diàleg, agraint Palma XXI per ser "una entitat molt activa, tant en propostes, com en la voluntat d'aprofundir en diversos temes, amb molta implicació". Truyol sobretot va manifestar l'interès de l'Ajuntament de socialitzar el PGOU: "Com que és una

eina tan complexa i sectorial, no tota la ciutadania poden conèixer que significa; per això, volem estar actius en traslladar el PGOU als veïnats i veïnades". Això, amb l'objectiu de rebre al·legacions (el termini està obert fins al 31 de gener). "Mirarem d'incorporar totes les al·legacions que, dins del marc normatiu vigent, vagin en el mateix sentit del PGOU en termes d'impulsar una ciutat més sostenible, millorar l'accés a l'habitatge, incrementar els equipaments públics, mantenir la contenció d'ocupació del territori, fomentar la diversificació econòmica i protegir el patrimoni (urbà i arquitectònic)", va explicar la regidora als i les assistents.

Al PGOU moltes de les línies mestres s'han debatut al Consell de Model de Ciutat, on entitats com Palma XXI tenen representació. És un document que està estructurat perquè pugui ser un poc més amè i entenedor. Joan Riera i Gabriel Horrach passen a explicar els seus eixos i mesures principals.

0. PUNT TRANSVERSAL: Protecció i ús racional del territori

Es basa a prioritzar la conservació i reconversió dels sòls ja transformats en compte de consumir més territori. Per tant, una contenció dels nous creixements ajustats al sòl urbanitzable estrictament suficient i necessari per a satisfer les previsions demogràfiques. “Estudiant el que ha passat els darrers 20 anys en termes demogràfics veim que Palma ha crescut moltíssim, un 40% en relació al 1995”, explicà Joan Riera, “si seguim aquesta dinàmica estaríem parlant de que la ciutat creixerà en 175.000 persones en 20 anys, el que ens sembla totalment fora de lloc Nosaltres situam un escenari de creixement d'un 0'66% (moderat), preveim un creixement de 66.000 persones en 20 anys”.

Concretam en un 46% menys (225,56 ha) respecte les previsions de creixement del planejament previst en l'Avanç. A més, es desclassifiquen fins 212 ha de sòl.

“Creim en l'urbanisme per establir contenció en l'ús del territori”, va explicar Joan Riera, “hi ha un consens a l'illa sobre que s'han de posar alguns límits, l'urbanisme pot ser un mecanisme per fer-ho”.

1. Palma, oberta al mar i la natura

Es proposa identificar els corredors verds i augmentar la superfície de parcs en més de 2 milions de m2 nous. També la recuperació i protecció del front litoral a través de projectes de transformació com és la renaturalització de la Platja de Palma, per recuperar l'ecosistema i fer el litoral més resilient als efectes de la crisi climàtica. I sense oblidar l'aposta per la sostenibilitat del territori i potenciar el sector agrícola amb la creació del Parc Agrari, que és també una aposta per la sobirania alimentària.

2. Humanització de la ciutat i mobilitat sostenible

Palma ha de ser la ciutat dels 15 minuts. Ja s'estan fent passes importants a Ciutat en aquesta direcció i el nou Pla General dibuixa les línies del futur: eixos cívics transversals i radials i el model de les superilles per a fomentar la ciutat de proximitat. A nivell de ciutat, es dissenyen projectes estratègics com és la reconversió de la via de cintura i els nusos de canvi a diferents llocs de ciutat. Ambdós, a més de millorar la mobilitat a escala humana, permetran cosir els barris i crear noves zones verdes.

Referents del nou PGOU de Palma

1. Carta per la planificació ecosistèmica ciutats. Agència ecologia urbana de BCN
2. Objectius de Desenvolupament Sostenible de Nacions Unides
3. Agenda urbana espanyola

3. Palma, ciutat de barris i pobles. Una ciutat per a la gent.

Es proposen mesures que fomentin aquesta ciutat policèntrica: amb mescla d'usos i habitatge assequible que garanteixi equilibris socials; és a dir, la ciutat de les cures, inclusiva i segura. De fet, en aplicació de totes les mesures de foment d'habitatge protegit i assequible que es proposen, el 2040 s'haurà multiplicat per 8 l'habitatge social a Palma. Això implica arribar al 5,6% d'habitatge social a Palma, és a dir, 11.288 habitatges.

En aquest apartat també hi ha un important paquet de mesures per a protegir el patrimoni urbanístic i arquitectònic. S'amplia el catàleg, i s'incorporen més edificis a protegir, arribant a més de 600 en total.

4. Palma, una ciutat resilient i autosuficient front a la crisi climàtica

La crisi climàtica és una realitat. En els propers anys s'experimentarà un increment de temperatures, passant de 15 a 45 dies de calor extrem, un fenomen al qual cal afegir els efectes d'illa de calor que pateix la ciutat de Palma, incrementant una mitjana de 4°C més de temperatura respecte el seu entorn.

És així com, front a la Crisi Climàtica, el NPG introdueix diferents mesures de reducció de les emissions de CO₂ (mesures de mitigació) com és la capacitat d'autosuficiència energètica, especialment mitjançant cobertes fotovoltaiques.

Per un altre costat, es proposen diferents mesures d'adaptació al canvi climàtic per fer de Palma un territori més resilient: treballar cap a l'autosuficiència hídrica en tots els nous creixements, i mesures per fer front a l'illa de calor tot incrementant el verd als espais oberts així com les cobertes verdes.

5. Diversificació econòmica: una ciutat d'encontre i intercanvi

El NPG té com a objectiu establir les bases per una transició ecosocial del model econòmic de Palma, mitjançant la seva diversificació: economia Blava, la BioEconomia o l'Economia Cultural i Creativa. Per a fer possible la seva implantació, es delimiten àrees de nova centralitat com són el Districte Innovador de Llevant, el Pol Marí, Son Busquets i l'Antiga Presó al nord de Palma, Son Pardo o Son Güells, entre d'altres.

La diversificació econòmica passa també per la reconversió del sector industrial a través de mesures de millora dels polígons industrials. El petit i mitjà comerç mereix una especial atenció i per això s'han incorporat actuacions i limitacions per aturar la seva desaparició dins la ciutat, per exemple, limitant que les plantes baixes es converteixin en habitatges.

D'on venim i a on anam?

Com és el procés de tramitació del nou PGOU?

Estiu 2015

Des de l'àrea d'Urbanisme de l'Ajuntament es comença a fer feina en el Pla, impulsant tot un procés de recollida d'informació a través d'anàlisi de dades i participació ciutadana. Es varen recollir inputs tant d'aquests processos de participació social, com de tots els departaments de l'Ajuntament i altres institucions.

28/10/2021

S'aprova inicialment al plenari de l'Ajuntament

18/11/2021

es publica al BOIB i a la web de l'Ajuntament (amb tota la documentació i un visor)

Novembre-
desembre
2021

Hi ha programades reunions informatives amb consells de districte i sectorials

3a setmana
de novembre

Inauguració d'exposició al COAIB i als 4 districtes sobre el PGOU, per acostar els seus continguts a la ciutadania

Fins al 31 de
gener de 2022

Període d'exposició pública (es poden presentar alegacions)

Abans de que acabi
la legislatura

Previsiblement a l'inici de 2023

Aprovació definitiva del PGOU

2040

Vigència del nou PGOU

LES VEUS DELS EXPERTS I EXPERTES

Preguntes, propostes i inquietuds

A l'encontre amb l'Ajuntament varen assistir els arquitectes Pere Nicolau, Carlos García-Delgado, Joseba Dañobeitia, Tomàs Fortuny, Aina Soler (Joves Arquitectes de Mallorca), Joana Roca; Edita Navarro i Joan Forteza de la Federació d'Associacions de Veïns de Palma i Lluïsa Dubon, Jaume Garau, Climent Picornell, Pere Rabassa, Maria Gómez i Juanjo Suárez, per Palma XXI.

Jaume Garau (Palma XXI): Hi ha zones, especialment al Centre històric, on a la majoria de les places no es compleixen els límits de bars i terrasses que el que s'estima al PGOU. Es pensa fer alguna intervenció especial per anar adequant la realitat a aquests paràmetres nous? Per exemple, si es traspassa un bar, l'Ajuntament podrà intervenir perquè no s'obri un de nou per equilibrar els usos?

Joan Riera: La llei d'activitats només pot revocar una llicència quan demostres que fa 2 anys que no té activitat, i això és un problema. Aquesta és una problemàtica derivada també de l'ocupació de la via pública. Hi ha la possibilitat de fer plans zonals, que està recollida a l'ordenança, per exemple, fixant uns percentatges màxims d'ocupació dels àmbits d'estança (no hi ha espai de circulació).

Aina Soler (Joves Arquitectes de Mallorca): Al nou PGOU he trobat a faltar més zones verdes als barris, sobretot a la ciutat consolidada. A tota la zona de Pere Garau, la més poblada de Palma, no hi ha zones verdes. No val posar-les als barris contigus: hi ha gent que no pot caminar més de dos carrers. És necessari que tots els barris estiguin dotats de petits espais lliures, amb més intervencions d'acupuntura urbana, encara que això sigui car i difícil de gestionar. També és fonamental veure de quina manera es fan els corredors que uneixen zones dividides per grans autovies (autopista d'Inca, Via de Cintura), perquè la connexió sigui més fàcil i efectiva i no dissuasòria.

Joan Riera: El nou PGOU contempla connectar els barris que estan a banda i banda d'aquestes grans vies i fer-ho amb les propostes arquitectòniques adequades. Són operacions cares, però considerem que val molt la pena perquè millores la qualitat de vida de moltes persones, que passen a sentir-se part de la ciutat.

Joana Roca (arquitecta i sòcia de Palma XXI): Al centre trobam una gran concentració d'esdeveniments, mercadets, etc. Per exemple, a la murada hi ha un "mercadillo" constant que genera contaminació acústica i ambiental.

Joseba Dañobeitia (arquitecte i soci de Palma XXI): I també esdeveniments esportius! No totes les activitats poden ser al centre!

Joana Roca: Una altra incoherència entre els eixos del nou PGOU i els usos: es parla de ciutat oberta al mar, però després ens trobam amb 4 o 5 creuers, 10.000 turistes de cop al centre de Palma. Quina capacitat té el PGOU per regular aquests usos?

Gabriel Horrach: El nou PGOU intenta establir un reequilibri d'aquests usos.

Lluïsa Dubon (Palma XXI): Cal espai suplementari per fer zones verdes a barris densos com Pere Garau. Vosaltres parlau al PGOU de "la ciutat de les cures", pens que es podria introduir a aquest concepte la custòdia del territori com una cura més, la cura dels espais verds que també serveixen per naturalitzar la ciutat. A espais tan poc naturals com Pere Garau és necessari fer algun petit mosaic de zones verdes.

Pere Nicolau (arquitecte): És una gran idea soterrar l'autopista per connectar dos barris. Hi ha barris on ningú hi va, hi ha gent que mai ha anat a Son Gotleu. A més, s'aconsegueix una cosa molt important, que és limitar el renou. Necessitam l'urbanisme per reduir els impactes negatius del renou, però no és una cosa que es pugui regular només amb un PGOU, requereixen lleis d'àmbit estatal. Si el so fos tangible com l'aigua no toleràriem que ens poguessin esquitjar una miqueta. No m'esquitxis gens, ni poc ni molt.

Neus Truyol: Cert, amb el PGOU és difícil d'abordar més enllà de les limitacions dels usos de llicències de l'activitat privada. Això es fa a través de normativa realment, no del PGOU.

Pere Rabassa (arquitecte i membre de la junta de Palma XXI): El PGOU ha de ser una eina per facilitar el dret a l'habitatge. En aquest sentit, heu tocat alguna norma d'aplicació a la construcció d'habitatge perquè aquest dret pugui arribar a alguns sectors de la població? A. Palma l'Índex d'Habitatge: molt alt, la qual cosa fa molt difícil construir habitatges d'un tamany reduït a Palma. Els nostres joves no s'emancipen perquè els pisos són grans i per valors d'almenys 200.000 euros. Si poguessin accedir a pisos més petits s'abaratirien costos. Les estructures familiars i vitals han canviat molt, és necessari donar accés a l'habitatge a sectors amb recursos molt limitats. Si es regula des del PGOU la construcció d'aquest tipus d'habitatge no fa falta esperar 20 anys per garantir aquest dret fonamental.

Biel Horrach: El nou PGOU contempla una sèrie de mesures perquè les polítiques d'habitatge el contemplin com un Servei bàsic, amb el mateix rang que la salut i l'educació. Som la comunitat autònoma on menys habitatge protegit s'ha fet els últims 40 anys. Hem augmentat els percentatges mínims d'habitatge protegit: els 50% dels urbanitzables s'hi dedicaran, i mai es podran liberalitzar, com es podia fer fins ara al cap d'uns anys. La meitat d'aquests es dedicaran a lloguer d'habitatge protegit. També hem incorporat la figura dels allotjaments dotacionals (uns habitatges més petits però amb espais comuns com sales d'estar o bugaderies), pensats per gent gran que viu sola o joves que es volen emancipar.

Mapes de Ciutat

ABANS I DESPRÉS DEL PGOU

PASSEIG MARÍTIM
Zona parc de la Mar

NOU LLEVANT
Enllaç de la rotonda
de Can Blau, Son
Güells

POLÍGON SON CASTELLÓ
PARC DE SES VIES

**ZONA ESTADI
BALEAR**

Composició amb imatges del dossier de l'Ajuntament.

LA CIUTAT COMPACTA, COMPLEXA I CONTÍNUA

Per Onofre Rullan

Doctor en Geografia, Universitat de les Illes Balears

Foto: Valentina De Sousa (Palma 365).

Una ciutat fragmentada, simple i discontinua és un artefacte pel qual hauríem de cercar una paraula distinta a ciutat. Alguns teòrics d'això n'han dit simplement urbs o urbanització, cosa diferent a la ciutat que, per definició, és compacta, complexa i contínua, tal com proclama la proposta de nou Pla General de Palma.

La fragmentació, la simplicitat i la discontinuïtat, parlant en termes urbans, formen quelcom semblant a una amalgama sense capacitat de ser gestionada pels residents o, millor dit, només preparada per a ser gestionada des de fora, des de lluny. De fet, la fragmentació, la simplicitat i la discontinuïtat esdevé quelcom molt més manejable si fem un canvi d'escala i perspectiva i observam/gestionam l'artefacte a escala global o, com a mínim, supralocal. El fragment simple i discontinu es pot gestionar molt millor des de l'escala global, com a peça que forma part de quelcom de més abast. Mallorca, observada com a mercat turístic i/o immobiliari pels inversors internacionals, és percebuda i concebuda com un espai amb poques diferències internes. Per aquest observador/gestor global, la nostra illa és un espai compacte en ser observat des de la llunyania, complex en estar inserit dins d'una xarxa d'espais turístics i immobiliaris mediterranis i continu atès que, funcionalment, més enllà de l'esfera turística i immobiliària, hi ha molt poca cosa més que sigui rellevant econòmicament. El joc interesclar és el que té.

Les ciutats postmodernes, tot enaltint la individualitat i el projecte arquitectònic o enginyeril singular que fragmenta, la zonificació monofuncionalista que simplifica i les fronteres que segreguen, estan produint un espai que només pot ser gestionat des de l'escala global. Aquesta praxi urbanística arraona la ciutat entesa com a cosa col·lectiva on els seus habitants retenen la capacitat d'intervenir en els assumptes comuns. Fragmentant, simplificant i escampant la urbanització les possibilitats d'intervenir democràticament en els temes d'interès comunitari minven o s'esvaeixen, són succionades cap a l'escala global on els ciutadans no hi tenen ni veu ni vot.

La mescla d'usos i l'heterogeneïtat formal empodera la ciutadania que pot gestionar el seu dia a dia gràcies a la seva experiència viscuda al seu barri i a la seva ciutat i, al mateix temps, desapodera les corporacions que al que aspiren és a fer negoci amb i a la ciutat. El productivisme aplicat al negoci urbà exigeix homogeneïtat formal i zonificació uniformitzadora

(simplificació local) gràcies a la qual els agents econòmics poder desplegar les seves polítiques urbanes, poden aterrar sobre pistes urbanes geogràficament llises i no sobre bonyarruts camps, per ells, minats de fiders.

La diversitat genera economies d'escala entre els veïns dels barris i dels pobles, l'homogeneïtat ho fa entre els agents urbans que actuen i fan negocis a diferents barris, pobles i ciutats. El que és una economia d'escala per aquest tipus d'inversors és deseconomia per la ciutadania que viu, treballa i sent la ciutat.

Palma ha anunciat que vol un Pla General que, entre d'altres, aposti per una ciutat compacta, complexa i contínua, fins aquí molt bé. Però, com planteja assolir aquest objectiu? L'eix que presideix tota l'estratègia del pla és la "Protecció i ús racional del territori" que, se suposa, ha de regar i nodrir de contingut els altres 5 eixos. Aquest eix central es desplega amb 3 mesures que haurien d'influir sobre els altres objectius. La primera d'aquestes mesures s'anuncia com a "Palma, ciutat mediterrània: compacta, complexa i contínua". Si bé és veritat que aquest eix està per sobre totes les mesures dels altres objectius, la veritat és que, específicament, la compacitat, la complexitat i la continuïtat només es concreta en sòl urbanitzable, una classe de sòl que es redueix lleugerament respecte de propostes anteriors i se n'augmenta la densitat. Si el principi general no percola a fons de totes les altres mesures potser no s'anirà més enllà d'un anunci programàtic. Esperem que no sigui així.

Però hi ha un altre aspecte que també caldria considerar a l'hora d'assolir l'objectiu general de complexitat, compacitat i continuïtat. Ens referim al pla social, el mapa social que es concep a mitjà termini, més enllà de les mesures estrictament urbanístiques. La cada cop més intensa segregació social que pateixen les ciutats postmodernes és una forma de fragmentació i simplificació discontinua, zonificació social al cap i a la fi. En aquest sentit diria que no basta mesclar usos, caldria també mesclar classes socials per tal d'assolir la continuïtat, compacitat i complexitat desitjada. Se'ns dirà, amb raó, que això només és assolible actuant més enllà del planejament urbanístic, actuant dins l'esfera socioeconòmica. És cert, moltes vegades la degradació de segons quins barris, paral·lela a la millora d'altres, és més aviat imputable a la reforma laboral que al Pla General de torn. Però un Pla General no pot oblidar aquesta perspectiva si no vol que actuant i intervenint només sobre el visible s'amagui i ocultí l'invisible.

EL PLA GENERAL DE PALMA: LA NECESSITAT D'INCLOURE LA SOSTENIBILITAT AL COR DE LA CIUTAT

Per Pau de Vilchez Moragues
Professor de Dret Internacional Públic al a UIB
Subdirector del Laboratori Interdisciplinari sobre Canvi Climàtic de la UIB

L'ajuntament de Palma es troba en aquests moments tramitant el nou Pla General d'Ordenació Urbana de Palma, un instrument de planificació que tindrà un rol important en la definició de la ciutat en les dècades vinents. Es dona la circumstància que les pròximes dècades seran també crucials per a fer front a un problema d'escala planetària amb efectes ben locals: el canvi climàtic. És per aquest motiu que cal saludar la voluntat de l'equip de govern municipal d'introduir la perspectiva climàtica i de sostenibilitat en l'elaboració del Pla, constituint-ne un dels elements definitoris.

Per una banda, un dels eixos principals del Pla porta per títol "Ciutat resilient i autosuficient front a la crisi climàtica". Òbviament, aquest eix inclou actuacions rellevants pel que fa a l'esclafament global, però allò que crida l'atenció, i que mostra que aquesta qüestió es pren seriosament, és que els altres quatre eixos del pla estan estretament relacionats amb la crisi climàtica: Ciutat oberta al mar i a la natura, Humanització de la ciutat i mobilitat sostenible, Ciutat de barris i pobles i Diversificació econòmica. Totes i cadascuna d'aquestes qüestions són essencials per reduir les emissions (mitigació) i estar millor preparats per als impactes de l'esclafament global (adaptació).

En primer lloc, analitzem l'eix Ciutat resilient i autosuficient davant la crisi climàtica. Aquí s'inclouen diverses actuacions que faciliten reduir les nostres emissions. Per una banda, substituint les fonts d'energia fòssil (molt contaminants, cares i perilloses per a la nostra salut) per energies renovables (facilitant la seva implantació en zones urbanes), i per l'altra, reduint el consum d'energia (a través de la rehabilitació d'edificis i de la reducció del transport privat). Aquestes mesures de mitigació són claus, perquè sense una mitigació suficient, l'adaptació al canvi climàtic serà impossible. A més, aquestes mesures permetran combatre la pobresa energètica i millorar la qualitat de vida de la ciutadania.

A banda d'aquest primer bloc de mesures, és interessant veure com els altres eixos del pla també tenen una component climàtica important. La ciutat oberta al mar i a la natura

permetrà augmentar la cobertura vegetal de la ciutat i establir corredors verds que permetran reduir l'efecte illa de calor. La protecció de la mar és també essencial en la lluita contra el canvi climàtic, tant pel que fa a la protecció del nostre principal embornal de carboni (la posidònia) com pel que fa a la regeneració de platges, amb la recuperació de terreny natural en el front de mar que havia estat ocupat per construccions lligades a l'activitat turística. En segon lloc tant l'eix relatiu a la humanització de la ciutat i la mobilitat sostenible com l'eix relatiu a la ciutat de barris i pobles han de permetre reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle a través d'una mobilitat diversa, ja sigui perquè hi ha més zones per a vianants i ciclistes (amb especial cura per a infants i persones majors), com per l'augment i millora del transport públic. Fer una ciutat dels "15 minuts", on totes i tots puguem trobar al nostre barri allò que necessitam, no només és bo per a la cohesió del barri i l'economia local, sinó que també permet reduir molt les nostres emissions. Finalment, la diversificació econòmica també és clau per a fer front a la crisi climàtica, ja que en aquests moments som excessivament dependents d'un sector que no només és molt vulnerable (com ha demostrat la Covid-19), sinó que a més contribueix cada cop més a les emissions que provoquen l'esclafament global. No podem dependre del turisme, i desenvolupar altres activitats, inclosa l'agrícola, amb un parc agrari enfortit al voltant de Palma, ens farà més forts des de tots els punts de vista: econòmic, social, ambiental, educatiu i de salut.

Ara queda esperar dues coses. Per una banda, que el Pla pugui ser aprovat ràpidament i amb un ampli nivell de consens. Ràpidament, perquè els pròxims deu anys seran claus per aconseguir frenar la crisi climàtica i evitar un desastre. Amb consens, perquè aquesta és una qüestió transversal que requereix que els canvis de majoria a les institucions no afectin el compromís de fer-hi front. Per altra banda, queda esperar que les actuacions que comentàvem i moltes altres que faran falta, es posin en marxa aviat i amb participació de la ciutadania. La crisi climàtica és una amenaça gravíssima, però també una oportunitat per millorar el nostre benestar, la nostra salut i la nostra economia. No la desaprofitem i assegurem-nos un futur digne.

PLANEJAMENT I ORDENACIÓ

Per **Joan Forteza**
Expresident de la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Palma

El planejament i l'ordenació urbanística (PGOU), són els únics instruments que amb autonomia pròpia i suficient tenen les entitats locals, especialment els ajuntaments per, amb garanties i comptant amb la participació compromesa de la ciutadania i mitjançant les entitats cíviques organitzades i representatives, poder reorganitzar les ciutats i pobles de cap a un futur més sostenible i amb concordança amb valors més humans i menys mercantilistes, on la vida de les persones no es dimensioni amb valoracions exclusivament de contingut econòmic, rere les quals només s'amaguen els interessos especulatius particulars i sistemàtics, del compte de resultats de les grans fortunes locals, nacionals i internacionals.

El cas de la nostra ciutat, no és una excepció, Palma des de fa molts d'anys és víctima, està en mans de les decisions que es prenen des dels despatxos de les grans empreses promotores, constructores i urbanitzadores o simplement inversors especulatius, que sovint adopten les decisions que els hi són més profitoses, sense comptar amb les necessitats i drets de les persones, provocant de manera simultània i continuada la gentrificació dels residents, no sols del centre de la ciutat també de la resta de barris que l'envolten. Tot això succeeix davant una planificació i ordenació urbanística que fins aleshores s'ha caracteritzat per ser complaent i permissiva i que per si no n'hi hagués prou, massa sovint mira de cap a altra banda.

Davant la realitat d'aquesta situació, agreujada per la finalització el 2008, del PGOU del 1998, tretze anys de retard sense un nou Pla General, durant els quals Palma ha patit un urbanisme desfasat i fora de les exigències i prioritats actuals que demanda una ciutat moderna, amb una ciutadania exigent i compromesa amb el seu futur social, econòmic i mediambiental. Així doncs s'esdevé totalment impossible la transició de la nostra ciutat, cap a nous models econòmics, socials i mediambientals, sense els fonaments d'una nova planificació totalment imprescindible per poder resoldre amb garanties d'èxit els problemes endèmics de Palma.

La falta d'un habitatge per a lloguer de titularitat municipal, accessible, que no consumeixi més enllà del 30% dels ingressos nets de la classe mitjana treballadora, digne i de qualitat que no ens enllauni de per vida en reduïts mòduls o càpsules, tal com ho pretenen promotors i constructors per, amb l'excusa de la falta d'espai, poder construir més habitatges per solar, obtenint així molt majors rendibilitats amb les mateixes inversions.

La imperiosa necessitat d'una mobilitat pública i sostenible, que resolgui d'una vegada per totes les necessitats de desplaçament dels residents i també dels nostres visitants, que guanyi espai per a les persones i el reguli de manera eficaç, revertint la situació actual de rebuig.

Un pla d'usos i activitats específic adequat a cada barri o entorn i a la seva personalitat i circumstàncies, consensuat i participat prèviament amb les entitats que representen els veïns i veïnes, que són les que més directament coneixen i també pateixen les seves pròpies problemàtiques.

Un pla eficaç de protecció del comerç de proximitat amb total garanties d'èxit, decidit a posar fi a la contínua sagnia actual, que està convertint Palma i alguns dels seus barris, exclusivament amb una ciutat temàtica i turisticada.

Al meu entendre, són quatre no les úniques de les principals actuacions que contempla i ha de resoldre el nou PGOU. Tinc el desig i l'esperança que un Ajuntament progressista com el nostre, malgrat les pressions en contra que sense cap dubte patirà, tindrà la capacitat i valentia suficient per fer-ho, assumint i incloent bona part de les al·legacions que presenti la ciutadania.

EL NOU PGOU I LA CIUTAT HISTÒRICA DE PALMA

Per **Jaume Garau**
Secretari de Palma XXI

Foto: Xisco Bonnín.

El primer pla urbanístic de Ciutat va ser Pla Calvet de 1901.

Encara que es tractava del disseny de la ciutat nova (Eixample), en realitat sorgia com a resposta a la saturació de moltes de les activitats humanes que es feien a la ciutat històrica i per això es va fer l'esbucament de la murada. Després, ja en el 1943, es va elaborar un altre pla important, conegut com el Pla Alomar, que era el de reforma interior de Ciutat i l'ordenació del ja creat Eixample. En els anys posteriors al boom turístic n'hi va haver d'altres, com el de 1973, conegut com el Pla Ribas Piera. Tots ells feien referència als problemes de la ciutat històrica, particularment el de 1985, on es dissenyaven solucions als barris més degradats del centre a través de la figura del PERI, aplicat als barris del Puig de Sant Pere, la Calatrava, sa Gerreria i es Jonquet.

Cent vint anys de planificació urbanística de la ciutat de Palma són bastants d'anys per treure algunes lliçons. La primera és que la ciutat que es planifica en un PGOU mai acaba essent igual a la ciutat que en realitat es construeix. Motius econòmics, polítics i socials acaben fent una ciutat diferent de la que s'havia planificat. Una altra lliçó és que el debat sobre els Plans mai acaba essent un debat de molta gent, si no, més aviat, és el debat d'una minoria de persones, petits grups de professionals, polítics i algunes entitats ciutadanes. Una tercera lliçó és que la planificació de les actuacions sobre el centre històric ha estat una part molt important de la filosofia urbanística de Palma, ja sigui per intervenir-hi de forma contundent, com a punt de referència d'intervencions en altres parts de la ciutat.

Ara tenim una proposta d'un nou PGOU que ha d'estar vigent durant 20 anys i, per tant, és un moment rellevant per pensar el present i futur de la ciutat. La proposta que fa l'Ajuntament és molt interessant i dona resposta a molts reptes que tenen les ciutats globals del segle XXI, així com altres reptes que han sorgit a causa de la pandèmia de la COVID i el canvi climàtic. Però, sorprenentment, no parla explícitament d'un pla d'acció pel centre històric de la ciutat. En realitat el nou PGOU surt del paradigma dels altres plans que directament o indirectament giraven entorn del Centre Històric. Això era així perquè l'estratègia del Pla Calvet, diferent del Pla Cerdà de Barcelona, va preveure un creixement radial a partir del centre, per tant la nova ciutat era filla de la vella ciutat... ara fem desaparèixer la ciutat antiga de la planificació general de la ciutat. Un atreviment i un risc. Anem a veure per què.

El nou PGOU parla de la necessitat de la ciutat policèntrica i amb mescla d'usos. Una ciutat en el que els "barris siguin ciutat". Però no té en compte que el centre històric actualment "és

ciutat, però ha perdut la vida de barri", com diu el meu company geògraf, Juanjo Suárez. La ciutat històrica ha acabat cada vegada més reduïda a una ciutat comercial turística i a un complex d'edificacions religioses i administratives.

Les institucions públiques del centre històric, com l'Ajuntament, el Consell, el Govern, el Parlament, l'Almudaina, etc., han anat perdent el seu caràcter de servei personalitzat a la ciutadania i a través de la digitalització i el teletreball, fan una vida abocada a la feina interior, distanciada del barri on estan.

Que hauria de dir el nou PGOU sobre el centre històric? Primer reconèixer les tendències negatives que té i establir una estratègia per atacar-les. Pot-ser la solució seria establir un Pla Especial del Centre Històric, que garantís que els principis generals del PGOU per tota Palma també s'aplicaran Centre.

El PGOU vol una ciutat oberta a la mar. Per la ciutat històrica podria dir, per exemple, que l'autopista de davant la Seu que es va crear els anys 60 s'eliminarà definitivament i que el passeig marítim tornarà a ser un passeig. Que totes les instal·lacions portuàries estaran obertes al passeig i que la funció industrial de les noves drassanes no faran malbé el paisatge de la ciutat portuària.

La humanització de la ciutat i la mobilitat sostenible, criteri important del nou PGOU, aplicat al centre històric, ha de voler dir, entre altres coses, que els i les residents del centre tendran fàcil accés a les seves cases i que tendran aparcament accessible. Que el transport públic estarà adaptat a la trama urbana. Que la peatonització de les places i carrers més transitats no voldrà dir més bars i més terrasses.

Palma, una ciutat per la gent... s'ha d'aplicar també als habitants del centre. Vol dir que tornin a tenir serveis i comerços de proximitat i que les places actuals es transformin progressivament en places per viure i no únicament en places per bars i turistes que mengen i beuen. El centre històric és molt important i també ho ha de ser pels altres barris.

Respecte a la idea del nou PGOU d'impulsar la ciutat diversa, el centre ara és un malalt terminal de monocultiu turístic. Diversificar pel centre vol dir «restituir la biodiversitat comercial i empresarial», així com facilitar la vida normal dels ciutadans i ciutadanes residents, en els seus domicilis, carrers o places.

Aquestes són unes primeres i ràpides observacions del que hauria de ser el nou PGOU aplicat al centre històric, la ciutat vella, la mare de la nova. Esper que amb la feina de totes podrem fer-ho millor i redreçar una dinàmica que està enfonsant una de les millors ciutats d'Europa.

LA CIUTAT QUE VOLEM

Per la Junta del Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears

Ara que s'acaba de fer l'aprovació inicial del futur Pla General de Palma i que es comença a conèixer el seu contingut, voldríem aprofitar per parlar del que n'hauríem d'esperar els ciutadans d'un document tan important per al futur de la nostra ciutat.

Recordem que, tal com s'estableix la figura d'un Pla General a la Llei d'urbanisme de les Illes Balears (LUIB), es tracta d'un instrument de gran transcendència en la definició del que serà la ciutat en un futur immediat, circumstància que també explica la dificultat de la seva redacció. Pensem que en el cas de Palma, han passat 23 anys des de l'aprovació definitiva del pla general anterior i que la redacció de l'actual es un anhel que va començar ja fa uns quants anys. Per tant hem de valorar positivament que, amb totes les dificultats inherents a l'hora d'aprovar un nou instrument de planejament (que a més s'ha d'adaptar-se a tots els instruments de rang superior que el poden modificar), s'hagi arribat a la fi a aquest punt de l'aprovació inicial.

Ara, però, com a ciutadans i abans de la seva aprovació definitiva, ens correspon jutjar el model de ciutat de proposta el nou Pla General, comparar la Palma que tenim amb el model que se'ns proposa, i pensar, en definitiva, quina ciutat volem i si aquest nou PG respon a les nostres prioritats.

Tot sempre tenint en compte que perquè la seva aplicació arribi a ser efectiva i comencin a notar-se els seus efectes, es necessita un període d'uns 20-30 anys. Per tant una de les claus per a la seva correcta implantació es l'estabilitat que dona el consens, i que el Pla sorgeixi d'un acord, el més majoritari possible sobre la ciutat que es vol aconseguir. Sabem que això és difícil, però hauríem de poder exigir als nostres representants polítics que en la redacció del Pla no es deixin influir per altres qüestions que no siguin cercar solucions a les necessitats dels ciutadans i als reptes que ens planteja el futur.

L'urbanisme, per tenir èxit, ha de poder sobreviure als canvis polítics de les diferents legislatures i per això és tan important que estigui basat en criteris tècnics i objectius, tot reconeixent que un model de ciutat també té un component ideològic.

Però tornant al que dèiem, com hauria de ser la ciutat que volem?, què hauria d'incloure el nou pla per possibilitar aquest model que desitgem?

Si bé ja tenim algunes pinzellades del que proposa el nou PG i a falta de conèixer amb deteniment les propostes concretes i poder estudiar la documentació, entenem que hi ha alguns aspectes clau, als quals hauria de donar resposta, com per exemple i sense ser exhaustius:

- La urgència d'habitatges que pateix la ciutat. Els problemes d'accés a l'habitatge provocats per la manca d'habitatge públic i l'augment dels preus de l'habitatge lliure (privat), exigeixen una resposta determinada i la creació d'habitatge amb algun règim de protecció públic.
- Potenciar la rehabilitació del parc construït, assegurant la seva millora en eficiència energètica, així com gestionar de manera ordenada els nous creixements de la ciutat.
- Valorar la possibilitat d'augmentar la intensitat d'ús en algunes zones de la ciutat, incrementant en definitiva la densitat en favor de la reducció del consum del territori.
- Repensar alguns articles relacionats amb l'habitabilitat per permetre la construcció d'habitatges que responguin a les necessitats actuals (més flexibles), donar resposta a les noves necessitats post-pandèmia (espais exteriors, ventilació, teletreball a casa) i habilitar zones d'ús comunitari que permetin alliberar als habitatges d'estàncies que podrien ser compartides amb els veïns.
- Redefinir el model de mobilitat de la ciutat, adaptant-la a una altra més sostenible i pensant en les persones, fent una ciutat més propera i amable, potenciant el transport públic i els sistemes alternatius a l'ús del cotxe.
- Dotar a la ciutat d'una xarxa d'espais verds que enllacin tots els barris i àrees de la ciutat.
- Insistir en el concepte de sostenibilitat, dotant dels mecanismes e infraestructures necessàries per construir una ciutat que doni resposta als reptes vinculats amb l'eficiència energètica i al canvi climàtic.
- Revisar les tipologies d'edificació previstes a cada zona, per tal d'adaptar-les millor a la realitat construïda de cada barriada, sobretot si es vol mantenir el seu caràcter.

Pel que hem pogut veure fins ara, pareix que aquestes inquietuds han estat presents en la redacció del Pla. Tot acompanyat, això sí d'una terminologia que abusa sovint de l'ús de paraules (inclusiva, sostenible, proximitat...) que a força d'utilitzar-se com eslògans deixen de tenir significat.

Però al marge d'aquestes anècdotes, el que ara, amb la seva pròxima exposició pública, ens tocarà a tots com a ciutadans és estudiar-lo a fons i mirar si coincideix amb aquella ciutat que voldríem. Tant de bo sigui així, però un Pla general té un abast tan gran que sempre es poden haver oblidat d'algun aspecte que considerem important. Si fos així, encara hi som a temps de corregir-lo. Que sigui una bona eina per millorar el futur de la ciutat, també és responsabilitat de tots..

NOTÍCIES DE CIUTAT

Vivir en un barrio desfavorecido de Palma eleva el riesgo de enfermar y de morir

Diario de Mallorca, 14/11/2021.- Una investigación vincula privaciones socioeconómicas con una mayor mortalidad en Ciutat - Guillem Artigues dibuja un nuevo mapa de la desigualdad: los residentes en el distrito Llevant sufren más dolencias que los de Centre.

Los grandes proyectos del Plan General de Palma

Última Hora, 10/09/2021.- A la espera de que se presente a exposición pública para desentrañar todos los detalles, el área de Model de Ciutat presentó el pasado lunes el nuevo Plan General, que ya permite adivinar las grandes líneas que marcarán la ciudad de los próximos veinte años.

El PP anuncia un proyecto viable para la plaza mayor

Diario de Mallorca, 13/10/2021.- El partido emprenderá «un proyecto de valor, viable y generador de riqueza» en las galerías subterráneas de la plaza Mayor, que «reforzará, potenciará y protegerá al pequeño comercio y la restauración» y que «dará sentido a las calles peatonales del entorno».

Unas 200 personas piden a Cort no construir el parque de aventuras en el bosque de Bellver

Última Hora, 31/10/2021. Aseguran que incumple todos los objetivos del plan de usos y gestiones del mismo, aprobado por el Consistorio en 2016.

Los vecinos de la plaza Quadrado temen la invasión de terrazas tras hacerla peatonal

Diario de Mallorca, 11/10/2021.- Desde Cort responden que no hay ninguna petición para instalar mesas de bar en este espacio, aunque la normativa lo permite.

Palma necesita unas 12.000 viviendas asequibles y sólo se están construyendo 200

Última Hora, 05/10/21.- Por vivienda asequible se entiende aquella cuyo precio ronda los 250.000 euros, una cifra que para muchas personas también resulta inaccesible. Sin embargo, es prácticamente imposible encontrar algo más económico en el mercado.

El futuro Parc de ses Vies unirá la plaza España con el Torrent Gros

Diario de Mallorca, 27/10/2021.- El nuevo Plan General de Palma prevé que sea un corredor verde con más de 500.000 metros cuadrados

El Ayuntamiento y los vecinos celebran el freno al plan de parque solar de Son Bonet

Diario de Mallorca, 05/11/2021.- El alcalde de Marratxí asegura que aún no están «tranquilos», porque AENA puede volver a presentar el proyecto por vía ordinaria.

Cort crea una comisión para abordar la movilidad y el pequeño comercio

Última Hora, 10/11/2021.- El objetivo: explicar las acciones en la zona centro.

Así se mueve Palma

Última Hora, 14/11/2021.- En los últimos años se han disparado los patinetes y bicicletas en la ciudad, una respuesta a los atascos y a las dificultades del uso del coche.

futur de Palma

ENTITATS TREBALLANT
PEL MODEL DE CIUTAT

El Fòrum de la Societat Civil presenta el seu full de ruta "El futur que volem"

El Fòrum de la Societat Civil per a la reconstrucció de les Illes Balears, conglomerat d'entitats que volen impulsar un canvi del model econòmic que regeix el territori, ha fet públiques les primeres propostes aquest mes de novembre, a un acte a l'Estudi General Lul·lià.

Aquest full de ruta a partir del qual volen fer feina es basa en tres punts: el social, l'econòmic i l'ecològic.

Es pot consultar el document complet de propostes a la web del Fòrum: www.forumsocietatcivil.org

ARCA recorre en el jutjat les obres de Nuredduna

ARCA ha recorregut davant el Jutjat contenciós administratiu les obres de Nuredduna «per no ajustar-se a les normatives vigents» i «convençuda que hi ha motius d'il·legalitat que suposarien la nul·litat de l'actuació municipal».

L'associació conservacionista, ha informat que la seva demanda ha estat admesa a tràmit i que malgrat haver estat presentada per ARCA està basada en els plantejaments de la Campanya ciutadana Pere Garau, Molt més que Nuredduna, integrada també per Flipau amb Pere Garau i la Associació de Comerciants del Mercat de Pere Garau.

Agenda desembre

LA CIUTAT A L'HORITZÓ

Llibres que recullen els Plans Generals

Són diverses les ciutats planificades que durant el segle XX s'han construït des de zero: Brasília, Canberra, Chandigarh... D'altres estan en plena construcció, com Oyala (substituta de Malabo com a capital de Guinea Equatorial), Masdar a Abu Dhabi o la Nova Capital Administrativa d'Egipte, a l'est d'El Caire. El procés de construcció d'una nova ciutat està ja pràcticament estandarditzat, en el sentit que hi ha una sèrie de processos que tots els projectes han d'afrontar, com ara triar la ubicació, garantir el subministrament d'aigua potable, generar oferta laboral, integrar el transport i la connectivitat, crear zones verdes...

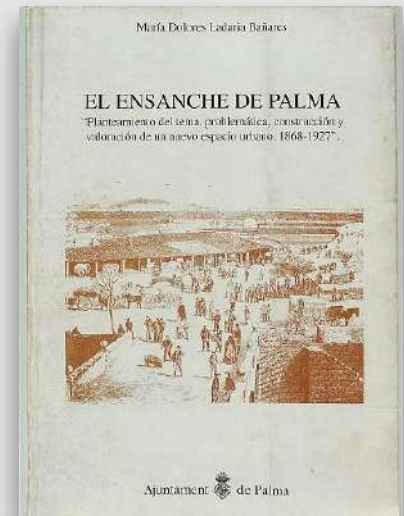
Caminant pel carrer Sant Roc queden molt enfora les sensacions d'artificialitat d'aquestes neo ciutats, ja que molt distint ha estat (i és) el procés de creació, reforma, rehabilitació i expansió de la nostra ciutat. Uns processos intensificats al segle XX, quan es donen creixements en termes d'extensió i de nombre d'habitants amb un ritme i volum a una escala radicalment diferent als que s'havien experimentat fins a aquell moment.

L'enderrocament de les murades i el projecte d'Eixample de Calvet suposaren un abans i un després en la història de Palma. Quina filosofia va inspirar el Pla? No hi va haver oposició a l'enderrocament de les murades? Quines alternatives hi havia al Pla Calvet? Com es va finançar el projecte? Va existir un moviment especulatiu associat? Aquestes i altres preguntes tenen resposta a **"El ensanche de Palma"** (Ajuntament de Palma, 1992), tesi doctoral de Dolores Lladria de lectura essencial per a comprendre tot el que va envoltar el disseny de l'eixample des del 1868, quan la idea es va plantejar per primera vegada, fins els 1927, quan es compliren els vint-i-cinc anys de vigència del Pla establerts pel mateix Bernat Calvet (és curiós, per cert, que el carrer que duu el seu nom ni tan sols estava dissenyat amb aquest traçat al seu Pla).

"Els edificis els construeixen els homes, però les ciutats les creen les generacions". Gràcies a la reedició del Col·legi d'Arquitectes tenim l'oportunitat de conèixer de primera mà les reflexions de Gabriel Alomar Esteve entorn de l'evolució de la ciutat. **"La reforma de Palma"** (COAIB, 2000) recull les motivacions i inquietuds de l'arquitecte a l'hora d'elaborar el conegut com a Pla Alomar de 1943, "el segon eixample".

Diferent cas al dels plans generals, que sovint incorporen nous espais a la ciutat, són els Plans Especials de Reforma Interior. Palma en va ser pionera amb el PERI del Puig de Sant Pere de 1980, al qual li varen seguir altres com el de Sa Calatrava, un barri renovat urbanísticament que en els darrers anys ha experimentat la degradació de la vida de barri. A **"Sa Calatrava, mon amour"** (Documenta Balear, 2010), el doctor en antropologia social Jaume Franquesa s'instal·la (literalment, ja que va viure al barri dos anys mentre feia la recerca) en les dinàmiques que deixen de banda la idea de la ciutat per viure i la subordinen a la ciutat per fer negoci, i reivindica la necessitat de fer memòria per mirar endavant.

Les ciutats passen per cicles evolutius que de cada vegada són més curts i més intensos. Això pot fer que de vegades el present ens retorni una imatge desmotivant. En moments com aquests, és reconfortant recordar les paraules de Leo Bassi, veïnat de Sa Calatrava als anys 70, a la presentació del llibre de Franquesa a Can Alcover, quan deia que "tot i poder necessitar un temps, quan la vida ha tocat coses intenses, no desapareix".

LA CIUDAD CUÁNTICA

Por Lourdes Durán

Turismo de interior

¿Verdad que nos educaron en consignas del tipo alíate al enemigo si no puedes vencerle? He decidido pertrecharme de una mochila de viaje y convertirme en turista en este Paraíso perdido, un destino al que millones de personas quieren llegar en sus distintas modalidades. Por realismo y practicidad, aparto el cáliz del que bebe el turismo de borrachera al igual que le hago ascos al de sol y playa que estoy hasta arriba de encontrarme colillas, condones usados, compresas y mascarillas. Tampoco accedo al turismo que viaja en jet privado porque entre otras cosas no lo tengo ni siquiera amigos que me lo presten. Al Eclipse lo dejo en puerto que necesita un refit tras las millas en el Mediterráneo. Así es que me alío al turismo de middle class, ese que viaja en low cost, se paga un airbnb con derecho a balcón con vistas al alero de un monumento y me dedico a hacer realidad ese turismo de sensaciones o también llamado de experiencias. Para qué me voy a ir lejos si ya he llegado a destino sin subirme al avión, o al ferry y aquí estoy, en transporte km0. Para que no digan que una no es sensible a cuidar el medio ambiente, a la Pachamama que la pobre está hecha unos zorros, ¡la verdad!

Voy a contaros lo que he visto en estas minivacaciones en mi ciudad, haciendo turismo de interior. Lo primero es que no se diferencia en apenas casi nada a otras ciudades que el turista ha visitado: aquí también me tropiezo con miles de cruceristas que salen en manada de esas humeantes y ruidosas ciudades flotantes, en cada esquina del casco histórico puedo saciar mi sed con un expendedor de bebidas y snacks a precio del tipo de turista 'un par de horas en cualquier ciudad' y si quiero socializar me paro en un badulake del que salgo muda como entré porque el que atiende, recién llegado del Punjab, no habla, musita.

Presumo de ser viajera y destierro a quien me llame turista por ello voy en busca de lo auténtico del lugar. Visto que en el casco histórico se escenifican los mismos decorados que Barcelona, Venecia, Lisboa, Amsterdam, dirijo mis pasos hacia el 'pintoresco' barrio mariner de Santa Catalina. Más de lo mismo solo que aquí los turistas se han convertido en propietarios. Me las veo y deseo para encontrarme a un aborígen porque tengo interés en practicar las lenguas del lugar. Alcanzo una calle en la que en apenas diez metros contemplo asombrada dos way of life, traducida en la nula convivencia entre los autóctonos y los nuevos propietarios. Éstos practican el breakfast verde, lleno de suculecias

Il·lustració: Toni Salvà.

veggies, a un precio medio de 15 euros. No entiendo lo que dicen porque no hablo las lenguas de la Europa del norte así es que en mi afán por hacerme con la cultura del lugar, me dirijo al bar de la esquina donde sí entiendo lo que dicen y, muy importante, puedo comerme un pa amb oli, barato barato, y al fin hacerme un selfie posando como una auténtica mallorquina. Turismo de sensación.

A mis vecinos les escucho hablar de amigos sin trabajo, o de cómo gracias a haber vendido la casita que les dejó la abuela en la Colonia de Sant Jordi pueden salir adelante alquilándola los meses de verano a 1.500 euros la semana de media; incluso los hay quien han hecho suyo un refrán muy popular en estas tierras: vendre ses cases i anar de lloguer. En mi moleskine anoto: el aborígen se ha hecho machadiano y anda ligero de equipaje, o me estoy equivocando y lo que sucede es que la ciudad está en coma, víctima de este modelo económico que se ha reforzado con la pandemia. Encuentro en la red una entrevista al geógrafo Ivan Murray: "La turistificación es la muerte de la ciudad. Al desaparecer el zumbido de la vida urbana, solo queda el sonido de las copas en las terrazas". Lo dijo en 2018, ahora vamos a por más copas. Demasiada sed.

P.S. La aborígen que soy se ha servido de anglicismos en algunos momentos porque se ha vestido de turista y como ya sabemos, el modelo imperante, habla inglés.

CIUTAT

REVISTA DE PALMA

PALMAXXI

www.palmaxxi.com
info@palmaxxi.com